

FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI PRÁCE

TOMÁŠ LÁZNA

T.LAZNA@GMAIL.COM

ZÁŘÍ 2015

PRÁCE SOČ

- **20 – 30 stran + přílohy**
- **Obvyklá struktura**
- **Pravopis**
- **Grafická úprava, typografie**
- **Vazba – typicky kroužková nebo hřbet**

STRUKTURA ODBORNÉ PRÁCE

- **Titulní list**
- **Čestné prohlášení, poděkování**
- **Anotace a klíčová slova**
- **Obsah**
- **Úvod**
- **Tělo**
- **Závěr**
- **Seznam literatury**
- **Přílohy**

STRUKTURA ODBORNÉ PRÁCE

Co generovat automaticky?

- **Číslování stran**
- **Obsah**
- **Číslování obrázků a tabulek**
- **(seznam obrázků a tabulek)**
- **Seznam příloh**

TYPOGRAFIE

PÍSMO

- **Porporcionální × strojipisné**

- Proporcionální – text Cambria
- Strojopisné – zdrojové kódy Courier New

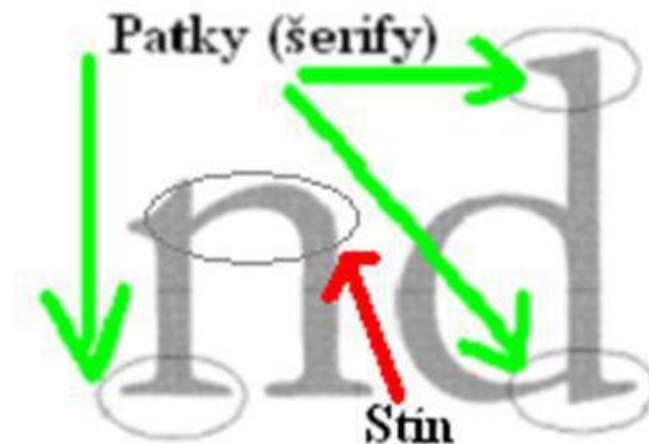
- **Antikvové × groteskové (bezserifové)**

- Antikva – souvislý text
- Bezserifové – nadpisy, titulky, záhlaví/zápatí

- **Duktus, světlost**

- **Serify, stíny**

- **Font – bitmapový × vektorový**

PÍSMO

- **Řezy písma**
  - **Tučný**
  - *Kurzíva*
  - KAPITÁLKY
- **Stupeň písma**
  - Text 10 – 12
  - Rozdíl aspoň 20 %
- **Jednotky**
  - Didôtův bod (dd), anglický bod (pt), cicero, pica
  - Čtverčík – em

MEZERY

- **Běžná × nezlomitelná**

- Jednoznaková předložka nebo spojka
- Datum a čas 19. 1. 2015 14:30
- Číslo a jednotka 50 N
- Iniciála/titul a jméno Ing. Vopršálek

- **Pozor na řeky**

- **Druhy mezer**

- Úzká (1/6 em) – oddělování výpustků
- Zúžená (1/4 em) – po tečce, oddělovač řádů
- Třetinová (1/3 em) – typická mezislovní mezera
- Čtverčíková (1 em) – matematické výrazy

MEZERY

- **Běžná × nezlomitelná**

- Jednoznaková předložka nebo spojka
- Datum a čas
- Číslo a jednotka
- Iniciála/titul a jméno

- **Pozor na řeky**

- **Druhy mezer**

- Úzká (1/6 em) – oddělování výpustků
- Zúžená (1/4 em) – po tečce, oddělovač řádů
- Třetinová (1/3 em) – typická mezislovní mezera
- Čtverčíková (1 em) – matematické výrazy

em ipsum dolor sit amet, consectetur
piscing elit. Pellentesque viverra
nunc. Nam sed nisl nec elit susci
llamcorper. In leo ante, venenati
ipat ut, imperdiet auctor, enim. I
avida. Suspendisse molestie sem
esent a lacus vitae turpis consec
mper. Integer porta. Donec sit am
esent a eros. In hac habitasse pl
ctumst. Suspendisse fermentum.
em ipsum dolor sit amet, consect

SPECIÁLNÍ ZNAKY

- **Rozdělovník -**
  - Používá se k rozdělení slova při zalomení řádku
- **Spojovník -**
  - Spojuje dvojici slov, např. Frýdek-Místek
  - Funkčně se od rozdělovníku odlišuje opakováním na druhém řádku
- **Pomlčka – (půlčtverčíková, en dash)**
  - Větná – píše se s okolními mezerami, nahrazuje čárku nebo závorky
  - Rozsahová – píše se bez mezer, nahrazuje „až“, „až do“, „versus“

Stich – Punto a jeho koncert

Stich–Punto a jeho koncert

Stich-Punto a jeho koncert

SPECIÁLNÍ ZNAKY

- **Větná interpunkce . , ? ! : ;**
  - Před interpunkcí se nepíše mezera, za ní ano
  - V případě shluku píšeme mezeru až za něj
  - Pokud věta končí zkratkou, píšeme jen jednu tečku
- **Uvozovky „“**
  - České uvozovky mají tvar 99 66
  - Použití pro přímou řeč
  - Nepoužíváme anglické uvozovky, ani znak palce!
  - Interpunkci píšeme uvnitř uvozovek

SPECIÁLNÍ ZNAKY

- **Kulaté závorky ( )**
  - Používají se v textu
  - Pokud je v závorce celá věta, píšeme tečku uvnitř závorky, jinak píšeme interpunkci za závorky
- **Hranaté závorky [ ]**
  - Matematické výrazy, fyzikální vztahy (jednotky)
- **Složené závorky { }**
  - Matematické výrazy

SPECIÁLNÍ ZNAKY

- **Procento, stupeň a jednotka**
  - 10% – desetiprocentní
  - 10 % – deset procent
  - Obdobně 10° a 10 °, 10m a 10 m
- **Výpustek ...**
  - Na konec nedokončené věty nebo myšlenky
  - Ve výčtu (oddělení mezerou z obou stran)
- **Paragraf §**
- **Et &**

ODSTAVCOVÁ SAZBA

- **Odstavec = základní stavební jednotka textu**
  - Začíná tzv. zarážkovým řádkem
  - Končí tzv. východovým řádkem
  - Řádky jsou odděleny mezerou, tzv. proklad
  - Výška řádku + proklad = řádkování
- **Dodržení optimální světlosti – vizuální kvalita odstavce ovlivňuje, jak dobře se text bude číst**

ZAROVNÁNÍ ODSTAVCE

- **Vlevo (na prapor vpravo)**
  - Úzký prostor, obtížně dělitelná slova, matematické výrazy
  - Mezislovní mezery mají svou základní velikost
- **Vpravo (na prapor vlevo)**
- **Na střed**
  - V odstavcové sazbě nepoužíváme

ZAROVNÁNÍ ODSTAVCE

- **Do bloku**
  - Základní způsob, esteticky nejpříjemnější – vytváří tzv. rovnoměrnou šed'
  - Technicky nejsložitější, je nutné vyhnout se příliš dlouhým mezislovním mezerám
  - Přeformulování textu nebo dělení slov
    - Minimálně 2 slabiky (nesmí být slabika tvořená jednou samohláskou, např. o-běd)
    - Jako hranici volíme předponu nebo hranici mezi dvěma částmi složenin (velko-statek)
    - Pozor na vznik vulgarismů (kni-hovna)
  - Východový řádek se neroztahuje na celou šíři

ODSTAVCOVÁ SAZBA

- **Do bloku**
  - Nemělo by se nad sebou objevit více speciálních znaků
- **Šíře sazby**
  - Na řádku maximálně 60 až 70 znaků, tomu odpovídá asi 30 čtverčků
  - Na zvoleném formátu závisí stupeň písma (např. pro A4 volíme 11 nebo 12)

ODSTAVCOVÁ SAZBA

- **Oddělení odstavců**
  - Odstavcová zarážka – zarážkový řádek je odsazen o 1 až 2 čtverčíky
  - Vertikální odsazení – mezi odstavci je prázdný prostor (pozor, nesázíme pomocí enteru!)
  - Nikdy nekombinujeme oba způsoby

ODSTAVCOVÁ SAZBA

- **Řádkování**

- Vzdálenost jednotlivých účaří vzhledem k velikosti písma
- Obvyklá hodnota je 1,2
- Řádkování 1,5 a vyšší je přežitek z dob psacích strojů!

STRÁNKA

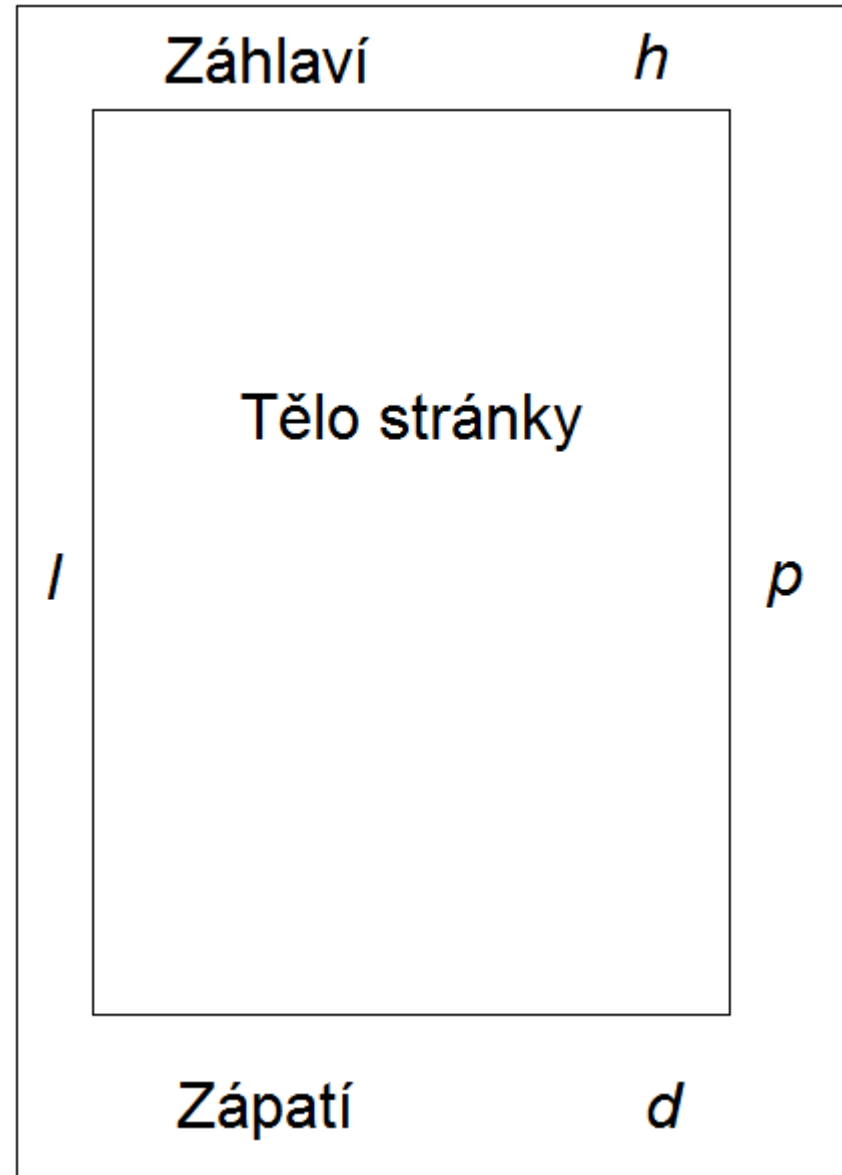
Obvykle volíme:

$$l < h < p < d$$

Pozor, vlevo je vazba!

Záhlaví – název kapitoly,
název práce, jméno
autora, číslo stránky

Zápatí – číslo stránky
(pokud není v záhlaví)

STRÁNKA

- **Odstavcová sazby – pozor na sirotky a vdovy**
- **Matematika musí být tam, kde se o ní píše**
- **Obrázky a tabulky mohou „odplout“ na začátek nebo konec (i další stránky), nesmí se ale změnit jejich pořadí**
- **Poznámky pod čarou – jsou součástí těla, nikoli zápatí (ubírají místo textu)**

ČLENĚNÍ KAPITOL

- Maximálně 3 úrovně
- Úvod a závěr nečíslujeme
- Číslo nekončí tečkou! (kapitola 2.1)

SAZBA OBRÁZKŮ

- **Obvykle zarovnáváme na střed i s titulkem**
- **Titulek je umístěn POD obrázkem**
  - Obrázek 1 – Název [zdroj]
  - Pokud možno generovat automaticky
- **Sazba je plovoucí**
- **Nutno dbát na kvalitu – pro tisk aspoň 300 dpi**
- **Doporučené formáty**
  - Rastrové – JPG (fotky), PNG (vše ostatní)
  - Vektorové – SVG, PDF

SAZBA TABULEK

- **Obvykle zarovnááme na střed i s titulkem**
- **Titulek je umístěn NAD tabulkou**
  - Tabulka 1 – Název [zdroj]
  - Pokud možno generovat automaticky
- **Čísla zarovnááme podle řádů, resp. podle desetinné čárky**
- **Sazba je plovoucí**

SAZBA MATEMATIKY

- **Nad rámec této lekce**
- **Pro zájemce individuálně**

NÁSTROJE PRO TVORBU DOKUMENTŮ

MS Word (LibreOffice)

- WYSIWYG editor
- Použití stylů!
- Řada přežitků z dob psacích strojů

L^AT_EX

- Používá značkový jazyk, výstup do PDF
- Profesionální nástroj pro knižní sazbu
- Nejlepší pro sazbu matematiky

ZDROJE

Knihy

- **RYBIČKA, Jiří, Petra ČAČKOVÁ a Jan PŘICHYSTAL. *Průvodce tvorbou dokumentů*. 1. vyd. Bučovice: Martin Stříž, 2011, 222 s. ISBN 978-80-87106-43-3.**
- **ŠESTÁK, Zdeněk. *Jak psát a přednášet o vědě*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1999, 204 s. ISBN 80-200-0755-5.**

ZDROJE

Normy – pouze pro zajímavost

- **ČSN 01 6910: Úprava písemností zpracovaných textovými editory**
- **ČSN ISO 690: Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů**
- **ČSN ISO 7144: Formální úprava disertací a podobných dokumentů**
- **ON 88 2503: Základní pravidla sazby**
- **ČSN ISO 214 Dokumentace – Abstrakty pro publikace a dokumentaci**
- **ČSN ISO 2145 Dokumentace – Číslování oddílů a pododdílů psaných dokumentů**

**DĚKUJI ZA
POZORNOST**

DOTAZY?

T.LAZNA@GMAIL.COM